

## بررسی مهارت های فراگیری دانشجویان در استفاده از منابع الکترونیکی

طاهره صادقی<sup>۱</sup>

<sup>۱</sup> کارشناس خدمات دانشجویی دانشگاه تبریز

نویسنده مسئول:

طاهره صادقی

مجله علمی پژوهش در روانشناسی، علوم تربیتی و علوم اجتماعی (سال هفتم)  
شماره ۲۴ / تابستان ۱۴۰۰ / ص ۶۴-۷۱

### چکیده

استفاده از تکنولوژی های اطلاعات در زمینه یادگیری منجر به ظهور شیوه نوینی تحت عنوان "فراگیری الکترونیکی" شده است. حذف محدودیت های مکان، زمان و سن یادگیرنده که روزگاری دور از ذهن به نظر می رسیدند، که با وجود شبکه جهانی اینترنت، دستیابی سریع به منابع اطلاعاتی میسر گردیده است یکی از موضوعاتی که ذهن پژوهشگران و دانشجویان در رفتار جستجوی اطلاعات را به خود مشغول داشته، پی بردن به این امر است که دانشجویان با چه میزان از مهارت در جستجو و سازوکارهای بررسی کیفی منابع اطلاعاتی و ابزارهای جستجو، به کاوش در اینترنت و دیگر منابع الکترونیکی می پردازند. جهت استفاده از منابع الکترونیکی، آموزش های لازم و تخصصی وابسته به وب، مهارتهایی را در یادگیرندگان تقویت می کند، که فرد خود به دنبال کشف علم و دانش رفته و زمینه های تقویت مهارت های تفکر خلاق، انتقادی و احساس آموزش دائم العمر را در آنها ایجاد می نماید.

**کلمات کلیدی:** مهارت های فراگیری، یادگیری، منابع الکترونیکی، اینترنت

## مقدمه

مهارت‌های یادگیری و فراگیری قرن بیست و یکم بخشی از جنبش رو به رشد بین‌المللی، با تمرکز بر مهارت‌های مورد نیاز دانشجویان، به منظور آماده شدن برای موفقیت در یک جامعه به سرعت در حال تغییر و دیجیتال است. بسیاری از این مهارت‌ها با یادگیری "مهارت‌های اصلی" یعنی حل مسائل پیچیده و کارگروهی مرتبط و با مهارت‌های آموزش سنتی متفاوت‌اند. زیرا از ابتدا مبتنی بر حفظ دانش نیستند. بین دانش و مهارتی که دانشجویان در دانشگاه یاد می‌گیرند، با دانش و مهارت‌های مورد نیاز یک جامعه معمولی و محل کار در قرن بیست و یکم، شکاف فزاینده‌ای وجود دارد. به طور خاص، دانشجویان زندگی خود را در دنیایی متفاوت و پر جنب و جوش، چندوظیفه‌ای، چندوجهی و مبتنی بر فناوری سپری می‌کنند. لذا آموزش مهارت‌های یادگیری ضروری است.

فرا به شیوه الکترونیکی، یک نوع روش آموزش انفرادی محسوب می‌شود که در آن یادگیرندگان قادرند با توجه به استعدادهای خود به هدف‌های آموزشی دست یابند. در حقیقت آنان می‌آموزند که چگونه یاد بگیرند و این خود یکی از هدف‌های آموزشی است (نصیرپور، ۱۳۸۳). در ایجاد و توسعه یادگیری الکترونیکی، درک نیازهای جامعه ضروری است. ویژگی‌های یادگیرندگان از قبیل نگرش، انگیزش و باورهای آنها باید در ابتدا مشخص شود و نیز از آنجایی که پذیرش افراد و وجود نگرش مثبت به تغییر رویکرد آموزشی از عوامل موثر در موفقیت اجرای نظام یادگیری الکترونیکی و ادامه روند آن است، لذا بررسی نگرش یادگیرندگان به همراه طراحی مناسب و زیربنایی فناوری می‌تواند مانع از شکست طرح شود (Ellis, 2019). منظور از نگرش، استنباطی است از احساسات شخصی، تمایلات، ایده‌ها، علاقه‌ها یا نفرت در جهت مثبت یا منفی در مورد شیوه یادگیری الکترونیکی. دانش، شامل رفتارها و موقعیت‌هایی است که به صورت به‌خاطر آوردن اندیشه‌ها، مطالب یا پدیده‌ها (چه به صورت یادآوری و چه به صورت بازشناسی) رخ می‌دهد و مهارت، توانایی دانشجو در به کار بستن صحیح آموخته‌های خود، در شرایط یا موقعیت‌های طبیعی به منظور بیان یا ظهور این توانایی‌ها است

یادگیری (فراگیری) الکترونیکی<sup>۱</sup> شیوه جدید یادگیری از راه دور، و مبتنی بر شبکه اینترنت-اینترنت می‌باشد. در این شیوه آموزشی، دانشجویان طبق زمان بندی از پیش تعیین شده (در زمان انتخاب واحد) از طریق اینترنت در کلاس مجازی وارد شده و تحصیل بدین گونه انجام می‌شود. اغلب فعالیت‌های آموزشی در این شیوه به صورت غیر حضوری و از طریق سایت برگزار می‌شود. با پیشرفت سریع علوم و فنون، انتشار منابع علمی به طور قابل ملاحظه ای رو به افزایش گذاشته و هر روز شاهد تولید اطلاعات بیشتری در همه زمینه‌ها به شکل چاپی و الکترونیکی هستیم. از سوی دیگر، توسعه و پیشرفت هر کشوری در زمینه‌های علمی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی به استفاده صحیح از اطلاعات جدیدتر وابسته است (Frazeeen, 2016). در این میان چگونگی دستیابی به اطلاعات جدیدتر با توجه به سرعت تغییرات در علوم و استفاده از مجراهایی که بتوان سریعتر و کم هزینه تر به این مهم دست یافت، مورد توجه است. وجود شبکه‌های ارتباطی گسترده از جمله اینترنت، روشهای جستجو و بازیابی اطلاعات را متحول ساخته و این امکان را فراهم نموده است تا طیف وسیعی از پژوهشگران، بدون حضور فیزیکی در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی و تنها با دسترسی به یک رایانه و خط اینترنت اقدام به رفع نیازهای اطلاعاتی خود از طریق پایگاههای اطلاعاتی نمایند. با وجود شبکه جهانی اینترنت، دستیابی سریع به منابع اطلاعاتی میسر گردیده است یکی از موضوعاتی که ذهن پژوهشگران و دانشجویان در رفتار جستجوی اطلاعات را به خود مشغول داشته، پی بردن به این امر است که دانشجویان با چه میزانی از مهارت در جستجو و سازوکارهای بررسی کیفی منابع اطلاعاتی و ابزارهای جستجو، به کاوش در اینترنت و دیگر منابع الکترونیکی می‌پردازند و اینکه داشتن مهارت کافی در به کارگیری ابزارها و فرایندهای جستجو در اینترنت، چگونه می‌تواند در بازیابی نتایج مرتبط تر و باکیفیت تر، مؤثر باشد. که در این تحقیق به این مسایل پرداخته خواهد شد.

<sup>1</sup> (E-learning)

## مهارت های (فراگیری) یادگیری<sup>۲</sup>

در فرهنگ لغت روان شناسی، مجموعه مهارت هایی که در فرایند کسب دانش جدید، به خصوص در کلاس درس، مورد استفاده قرار می گیرند، «مهارت یادگیری» تعریف شده اند.

در دهه های گذشته تعداد بسیار کمی از افراد یادگیری را نوعی مهارت می دانستند. در آن دوره ما تمام تمرکز خود را بر روی این مسئله می گذاشتیم که هوش خود را افزایش دهیم و علت توانایی بالای افراد را چیزی جز داشتن هوش بسیار بالای آن ها نمی دانستیم. افرادی که در یادگیری عملکرد ضعیفی داشتند و نسبت به اشخاص دیگر سخت تر عمل می کردند را افرادی کم هوش یا با بهره هوشی بسیار ضعیف تلقی می کردیم (اسدی، ۱۳۸۳). وقتی در کودکی از کلماتی مانند خنگ بودن یا کند ذهن بودن برای فرزندان مان استفاده می کنیم آن ها را مورد آزار قرار می دهیم و آن ها از صفتی که دریافت می کنند بسیار سرافکنده می شوند.

استفاده از تکنولوژی های اطلاعات در زمینه یادگیری منجر به ظهور شیوه نوینی تحت عنوان "یادگیری الکترونیکی" شده است (catalano, 2013). حذف محدودیت های مکان، زمان و سن یادگیرنده که روزگاری دور از ذهن به نظر می رسیدند، امروزه دیگر محدودیتهای بزرگی برای آموزش محسوب نمی شوند. از سوی دیگر، باید توجه داشت که با به وجود آمدن نیازهای گسترده و جدید در میان جوامع استفاده از رویکردهای سنتی در نظام آموزشی کافی نیست. یادگیری مبتنی بر رایانه، یادگیری مبتنی بر فناوری اطلاعات، کلاس مجازی و... راه را برای پیدایش روش های نوین در آموزش هموار ساخته اند. در حقیقت یادگیری الکترونیکی به منزله روش عمده و اصلی در فرآیند یاددهی-یادگیری پذیرفته شده است.

یادگیری الکترونیکی با اتکا بر تکنولوژی اطلاعات و محور قراردادن انسان به عنوان یادگیرنده فعال، آموزش و یادگیری قرن بیست و یکم را متحول ساخته و تلاش می کند به چالش حاصل از تقاضای اجتماعی روز افزون برای آموزش و فقدان منابع آموزشی کافی پاسخ دهد (ershad, 2014). یادگیری الکترونیکی، فرایند یادگیری است که با تلفیق و کاربست رایانه، اینترنت و اینترنت در فرایندهای یاددهی یادگیری انجام می شود. به دنبال تقاضای آشکار برای آموزش عالی، بسیاری از دانشگاهها و مؤسسات آموزشی در سراسر دنیا با طراحی و ارائه برنامه ها و دوره های یادگیری الکترونیکی پا به عرصه نهاده اند. در بسیاری از کشورهای توسعه یافته، رشد ثبت نام در دوره های یادگیری الکترونیکی به مراتب بیش از رشد کلی آموزش عالی می باشد (احمدی، ۱۳۹۳).

از مصادیق مهارت های یادگیری الکترونیکی می توان به فعالیت های زیر اشاره کرد:

- بکارگیری وب بمنظور جایگزینی و یا مکمل کتابخانه
- بکارگیری رسانه الکترونیکی جهت گردآوری و ارائه مطالب یادگیری
- بکارگیری اشتراک الکترونیکی فضاهای یادگیری، محلهای مباحثه و غیره
- بکارگیری شبیه سازی، دنیای مجازی، و غیره
- بکارگیری سنجش و بازخورد الکترونیکی

## منابع الکترونیکی<sup>۳</sup>

در سال های اخیر مجرای اطلاع یابی از منابع چاپی و کتابخانه ها، به منابع الکترونیکی تغییر یافته است علت این تغییر الگو را (wilson, 2016)، اینگونه بیان می کند که:

۱. اسناد الکترونیکی، محلی نیستند. به عبارتی با فناوری ارتباطات راه دور، حتی بدون آگاهی کاربر از جغرافیای مدرک ذخیره شده، مدرک الکترونیکی از هر محلی قابل استفاده است.

<sup>2</sup> Learning skills

<sup>3</sup>Electronic resources

۲. اسناد الکترونیکی از انعطاف پذیری بسیار برخوردارند. به همین دلیل ویرایش، شکل دهی مجدد و ترکیب آنها با سایر اسناد به سادگی صورت می گیرد.

۳. اسناد الکترونیکی به سادگی نسخه برداری می شوند.

۴. اسناد الکترونیکی از نسخه های کاغذی کم حجم ترند.

۵. در عمل، افراد متعددی می توانند همزمان از منابع الکترونیکی استفاده کنند.

بر همین اساس اکثر محققین، خصوصاً محققینی که در زمینه ی علم اطلاعات و اطلاع رسانی فعالیت دارند بر این نکته تاکید دارند که جامعه علمی باید با تغییر نگرش خود به سمت استفاده بیشتر از منابع الکترونیکی پیش برود و از جمله دلایل روی آوردن به این مهم را در دسترس بودن کتابخانه های الکترونیکی، پیوندپذیری مطالب با یکدیگر، چند رسانه ای بودن اطلاعات و عدم محدودیت دستیابی زمانی و مکانی به اطلاعات قلمداد نموده اند. در دهه ی اخیر به سبب مزایای منابع الکترونیکی، تا حدودی نگرش جامعه ی علمی به منابع الکترونیکی تغییر یافته است. همانگونه که (peterson, 2017) معتقد است، «تغییر نگرش کتب به منابع الکترونیکی در دهه اخیر حیطه ای از تغییرات موفقیت آمیز از منابع چاپی به سوی انتشارات و منابع الکترونیکی را در بر گرفته است». بنابراین باید امیدوار بود جامعه ی آکادمیک پس از تغییر نگرش نسبت به استفاده از این منابع، اقدام به ارتقاء مهارتها و دانش خود در این زمینه نماید. این امر برای پژوهشگرانی که در پی کسب اطلاعات دقیق و مرتبط هستند، چالشی بزرگ را که گاهی با عنوان کابوس از آن یاد می شود، فراهم کرده است. این چالش چگونگی بازیابی اطلاعات توسط افرادی را که لازم است متخصص و آشنا به مهارت های جستجو، از طریق بانک های اطلاعات الکترونیکی باشند را، مطرح می کند. استفاده از بانکهای اطلاعاتی منابع الکترونیکی، مستقیماً با سطح دانش و مهارت های کاربران و همچنین امکانات سخت افزاری و نرم افزاری ارتباط دارد. درجوامع پیشرفته با گسترش آموزش ها، اقدام به ارتقاء این مهارت ها نموده اند که از نتایج آن دسترسی به منابع متنوع و جدید علمی و به تبع آن تولید علم، دانش افزایش سرعت تغییرات در علوم بوده است. امادر بعضی از کشورهای در حال توسعه و جهان سوم این خلاء احساس می شود، که تاکید زیاد بر استفاده از منابع چاپی در تحقیقات علمی و عدم آشنایی بعضی دانشجویان و اساتید با مهارت های جستجوی اطلاعات الکترونیکی و مزایای استفاده از آنها در پژوهش ها و فعالیت های آموزشی، سبب کم اهمیت جلوه دادن این منابع عظیم اطلاعاتی شود. و یا گاهی جستجو محدود به سایت های غیر معتبر و بازیابی اطلاعات غیر علمی شود. از دلایل بوجود آمدن این چنین خلایبی در جامعه علمی این کشورها می توان به مقایسه ی سابقه استفاده از اینترنت در بین کشورها از کشور اشاره نمود.

منابع الکترونیکی، صرفاً نسخه های دیجیتال کتاب و مجلات مکتوب نیستند، بلکه این مجموعه های اطلاعاتی طیف وسیعی اعم از انواع مختلف متون، تصاویر، اصوات را شامل می گردند. به علاوه می توانند در قالب فایل هایی که می توانند توسط یک رایانه اجرا شوند، مانند قالب های text<sup>4</sup>، word، PDF<sup>5</sup>، HTML<sup>5</sup> و فایل های اجرایی در آیند. سادگی اجرا، سادگی جستجو در متن، داشتن قالب زیباتر، امکان عرضه یا فروش ساده تر و سریع تر، داشتن قابلیت افزودن امکانات مالی مدیا از جمله ویژگی هایی هستند که کتاب و منابع الکترونیکی را به عنوان یک رسانه رو به رشد، از سایر رسانه هایی از این دست متمایز می کند.

منابع الکترونیکی معمولاً به اشتراک گذاشته می شوند؛ به طوری که به عنوان منابع دارای مجوز از آنها یاد می شود، البته در اینجا حقوق متعلق به ناشران و یا تولیدکنندگان منابع الکترونیکی محفوظ است. زمانی که کتابخانه مجوز خود را برای استفاده از یک منبع الکترونیکی لغو می کند، کاربران دیگر دسترسی به آن منبع نخواهند داشت. البته این امر با امانت دادن کتاب یا DVD<sup>6</sup> که کتابخانه بر آن مالکیت دارد و می تواند هرگونه که صلاح می داند با آن رفتار کند، در تضاد نیست و رویکردی مشابه دارد. در واقع، مجوز حقوق مربوط به تکثیر و توزیع منابع و محتوا توسط ارائه دهنده محتوا به کتابخانه داده می شود اما کتابداران اغلب با محدودیت هایی در استفاده کاربران منابع الکترونیکی خود روبرو هستند، محدودیت هایی که ممکن است فراتر از محدودیت های بیان شده توسط قانون مالکیت معنوی آثار باشد. معمولاً توافقی در مورد این محدودیت ها توسط هر دو طرف قرارداد، مجوز دهنده منابع الکترونیکی و کتابخانه پذیرنده اشتراک صورت می گیرد، این محدودیت ها در زمان آغاز تعهد (به اشتراک گذاری منابع) مورد مذاکره قرار گرفته و امکان تجدید و تمدید اشتراک یا مذاکره مجدد وجود دارد. این فرآیند، "مذاکره مجوز" و یا به

<sup>4</sup> Portable Document Format

<sup>5</sup> (Hypertext Markup Language)

<sup>6</sup> Digital Video Disc

زبان ساده‌تر "فرآیند صدور مجوز" نامیده می‌شود. صدور مجوز، واگذاری حقوق مالکیت منابع و تعهدات مالی، به‌طور مداوم مشکلاتی را برای کتابخانه‌ها به وجود می‌آورد، در این میان کتابداران باید برای استفاده از منابع الکترونیکی پیشگام باشند و منابع مالی محدود را برای تهیه منابع مناسب صرف نمایند. حتی با وجود این مسائل، کتابخانه‌ها به ارائه اطلاعات در قالب منابع الکترونیکی به کاربران خود ادامه خواهند داد چرا که تقاضا برای دسترسی به این منابع بسیار زیاد است.

جامعه حاضر، جامعه اطلاعات است و برتری جهان پیشرفته بر جهان عقب مانده بیش از آنکه اقتصادی یا نظامی باشد، اطلاعاتی است. به عبارتی، وجه تمایز کشورهای توسعه یافته با کشورهای توسعه نیافته در میزان تولید، سازماندهی و استفاده از اطلاعات و منابع الکترونیکی می‌باشد.

## مهارت های فراگیری استفاده از منابع الکترونیکی

هر چند تا دیروز شکل مرسوم دسترسی محققان به اطلاعات پژوهشی به اشکال کاغذی و چاپی و لوح فشرده بوده‌است، لیکن امروزه عرضه‌کنندگان اطلاعات، شبکه‌های وب را به عنوان رسانه‌ای مناسب‌تر برای پایگاه‌های اطلاعات مرجع و مجلات پژوهشی تمام متن<sup>۷</sup> یافته‌اند. کاربران می‌توانند از طریق وب، اطلاعات مورد نیاز تحقیق خود را در طول شبانه روز و در تمام روزهای هفته از هر مکانی بازایی کنند (رضوانی، ۱۳۹۱). به علاوه، بسیاری از پایگاه‌های مبتنی بر وب، به شکل قوی‌تری تجهیز شده‌اند یا اینکه اطلاعات بیشتری نسبت به شیوه‌های سنتی کاغذی یا لوح فشرده ارائه می‌کنند. تکنولوژی اطلاعات یا IT<sup>۸</sup> به فناوری‌هایی اطلاق می‌شود که امکانات لازم برای جمع‌آوری، انباشت پردازش و توزیع اطلاعات فراهم می‌کند. محور این فناوری، رایانه و ارتباطات راه دور است. رایانه‌ها اساساً کاربردهای پردازش و انباشت اطلاعات را انجام می‌دهند و ارتباطات راه دور، امکان پخش و توزیع این اطلاعات را در سطحی بسیار وسیع فراهم می‌سازد. معمولاً جهت استفاده از منابع الکترونیکی، آموزش‌های لازم و تخصصی وابسته به وب، مهارت‌هایی را در یادگیرندگان تقویت می‌کند که فرد خود به دنبال کشف علم و دانش رفته و زمینه‌های تقویت مهارت‌های تفکر خلاق، انتقادی و احساس آموزش دائمی را در آنها ایجاد می‌نماید.

موارد مهمی که در تقویت مهارت های استفاده از منابع الکترونیکی می‌تواند تاثیر گذار باشد، عبارتند از:

۱- **یادگیری و آموختن خود هدایت شده:** که به کمک استادان، یادگیرنده می‌تواند با استفاده از منابع چند رسانه ای الکترونیکی مسیر یادگیری را خود دنبال نموده و به جای اینکه به وسیله آموزش دهنده برای انجام دادن کار به جلو رانده شوند از هدایت شخصی خودش بهره مند باشد.

۲- **ارزیابی سازنده و خودارزیابی:** از دیگر مزایای موثر که یادگیرنده و دانشجو مرتباً از میزان عملکرد خود در مسیرآموزش و یادگیری، ارزیابی به عمل می‌آورد و مراحل لازم برای افزودن فرآیندهای یادگیری در پیش می‌گیرد.

۳- **آموختن درباره یادگیری:** یکی دیگر از دستاوردهای موثر که دانشجویان می‌آموزند چگونه اطلاعات مربوطه را بیابند و ایده های جدید را استخراج نمایند. این مستلزم دسترسی داشتن به منابع عظیم اطلاعاتی است که در اینترنت و وب قابل بازایی می‌باشد.

امروزه استفاده از فناوری و تکنولوژی اطلاعات در آموزش به جهت برخورداری از مزایای بسیار از جمله امکان استفاده در هر زمان و مکان، از مهمترین اهداف بسیاری از مؤسسات آموزشی در سراسر جهان می‌باشد. منابع الکترونیکی مزایای فراوانی نسبت به منابع چاپی و سایر منابع فیزیکی دارند. یکی از مزیت‌های بسیار مشهود این است که کاربران کتابخانه می‌توانند ۲۴ ساعت شبانه‌روز، ۷ روز در هفته از طریق صفحه وب مراکز اطلاع رسانی به منابع الکترونیکی دسترسی داشته باشند. دانشجویان بدون نیاز به مراجعه فیزیکی به کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی، به منابع الکترونیکی دسترسی سریع و لحظه‌ای داشته باشند. همانند کتاب و سایر مواد فیزیکی منابع، استفاده از منابع الکترونیکی برای دانشجویان رایگان است؛ اما فراتر از این، مزیتی برای دانشجویان، منابع الکترونیکی وجود دارد که اخیراً توسعه‌یافته و تا اندازه ای نیز ناملموس است که از آن تحت عنوان "ارتباط بین پیوندی" نام برده می‌شود و به منظور ارتقای فرآیند جست‌وجو به کار می‌رود. ارتباط بین پیوندی یکی دیگر از انواع قابلیت های منابع الکترونیکی است، برای مثال، در یک پایگاه اطلاعاتی که حاوی نمایه و چکیده است؛ با استفاده از این قابلیت امکان پیوند

<sup>7</sup> Full text

<sup>8</sup> Information Technology

مستقیم از پیشینه کتابشناختی بازیابی شده به متن کامل آن منبع فراهم می شود، بدین معنا که نتیجه جستجو کاربر را به پایگاهی هدایت می کند که مراکز اطلاع رسانی مجوز استفاده از آن منبع را دارد.

همچنین لیمب و همکاران (۲۰۰۴) استفاده از اینترنت و وب را در آموزش، به یکپارچه سازی تکنولوژی در آموزش تعبیر نموده اند. در این مقاله روی طرح تکنولوژی و توسعه آموزش های پیوسته در مدارس و دانشگاه ها تأکید شده است. در مورد استفاده از تکنولوژی فناوری اطلاعات و منابع الکترونیکی در آموزش توصیه شده:

- اساتید، کار کردن با رایانه را به دانشجویان بیاموزند، استفاده از رایانه را به نحوی کارآمد و مؤثر جهت دستیابی به بانک های اطلاعاتی در حیطه های مورد نظر به روش معنی دار، توضیح دهند.
- استفاده از عملگرهای بولی (and, or, not) نیز به عنوان یک راهبرد مؤثر برای بهبود نتایج حاصله در استفاده از موتورهای جستجو و پایگاههای اطلاعاتی، کاملاً شناخته شده است.
- به کارگرفتن عملگرهای بولی ساده و ابتدایی (مانند علامت مثبت و منفی) به میزان بسیار زیادی نتیجه جستجو را بهبود خواهد بخشید. باید یادآوری کرد که علامت مثبت (+) را میتوان به عنوان پیشفرض "و" در موتورهای جستجو اعمال کرد، یکی از راههای مفید و مؤثر برای اخص کردن و اصلاح جستجو است. جستجوی عبارتی یک اصل اساسی در جستجوی مؤثر در وب است که با استفاده از علامت گیومه انجام می شود (mehrads, 2009).
- عمل کوتاهسازی، امکانی است که با وارد کردن بخشی از واژه ها، مشتقات مختلف آنها را نیز در فرایند کاوش بازیابی می کند. و به این ترتیب، دامنه جستجو را گسترش میدهد. در اکثر موتورهای جستجو و پایگاههای اطلاعاتی و دیگر ابزارهای کاوش، عملگر کوتاهساز، علامت ستاره (\*) است.

## نتیجه گیری

مهم دلیل استفاده از اینترنت در دانشجویان، جنبه آموزشی و جستجوی اطلاعات پژوهشی - غیرپژوهشی و پست الکترونیک و شبکه های اجتماعی می باشد. با توجه به دسترس پذیری منابع اطلاعاتی الکترونیکی از طریق اینترنت در دانشگاه ها، آگاهی از وضعیت منابع اطلاعاتی الکترونیکی به منظور ارائه خدمات بهتر به استفاده کنندگان و بررسی امکانات و محدودیت های موجود بر سر راه استفاده بهینه از منابع خریداری شده الکترونیکی، می تواند گامی مثبت جهت ارتقای سطح ارائه خدمات در این زمینه باشد. دانشجویان با مشکلات زیادی در یافتن اطلاعات روبرو هستند زیرا تکنولوژی جدید اطلاعات را به اشکال مختلف، عمدتاً الکترونیکی، قابل دسترس ساخته است، و به منظور دسترسی و استفاده از این اطلاعات نیاز به مهارت و سواد اطلاعاتی دارند. با توجه به اهمیت منابع اطلاعاتی الکترونیکی به ویژه پایگاههای تمام متن، در انجام فعالیتهای آموزشی و پژوهشی و سنجش وضعیت موجود منابع اطلاعاتی از جمله میزان آگاهی و آشنایی، توانمندی در استفاده، میزان دسترسی و دلایل عدم دسترسی به پایگاهها و منابع اطلاعاتی پیوسته موجود پی برد.

## منابع و مآخذ

- احمدی، حمید؛ یاری، شیوا. (۱۳۹۳). مروری بر متون رفتار اطلاع یابی در ایران. پردازش و مدیریت اطلاعات، ۳۰(۱).
- اسدی، مریم. (۱۳۸۳). مطالعه تأثیر استفاده از اینترنت بر رفتار اطلاع یابی پژوهشی اعضای هیات علمی رشته های مختلف دانشگاه تهران، با تأکید بر سه شاخه علوم انسانی، علوم پایه، و فنی و مهندسی. پایاننامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران
- رضوانی، محمد رضا؛ اسلامی، عباس (۱۳۹۱). بررسی نیازهای اطلاعاتی دانشجویان دانشکده جغرافیای دانشگاه تهران و نقش کتابخانه در تأمین این نیازها. فصلنامه دانششناسی، ۱۰(۵).
- نصیریپور، زهرا (۱۳۸۳). مطالعه رفتار اطلاع یابی اینترنتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید بهشتی. مجله کتابداری ۱.
- Catalano, Amy. (2013). Patterns of graduate students' information-seeking behavior: a metasynthesis of the literature. 69 (2): 243-274
- Ellis RA, Ginns P, Piggott L.(2019). E-learning in higher education: some key aspects and their relationship to approaches to study. Higher Education Research & Development; 28(3).
- Ershad Sarabi R, Mirzazadeh A.(2014). [The Rate of Using Internet and Full-text Databases by Academic Members referring to the IT Centre of Kerman University of Medical Sciences]. Strides Dev Med Educ; 4 (1):57
- Frazee B. (2016). Technology to enhance the learning experience. Retrieved eember. 18: 2-5
- Limb, Peter (2004). Digital dilemmas and solution oxford: Chandos publishing muller.
- Mehrad, Jafar & Rahimi, Foroogh (2009). Online Search Skills of Shiraz University Post Graduate Students: A Survey. International Journal of Information Science and Management 7(1), 1-13.
- Peterson MW, Rowat J, Kreiter C, Mandel J.(2017). Medical student's use of information resources: is the digital age dawing. Acad Med 2; 79 (1): 89
- Wilson, T.D. (2016). Human information behavior.Information Science Research (special issue). 3(2): 49-55.